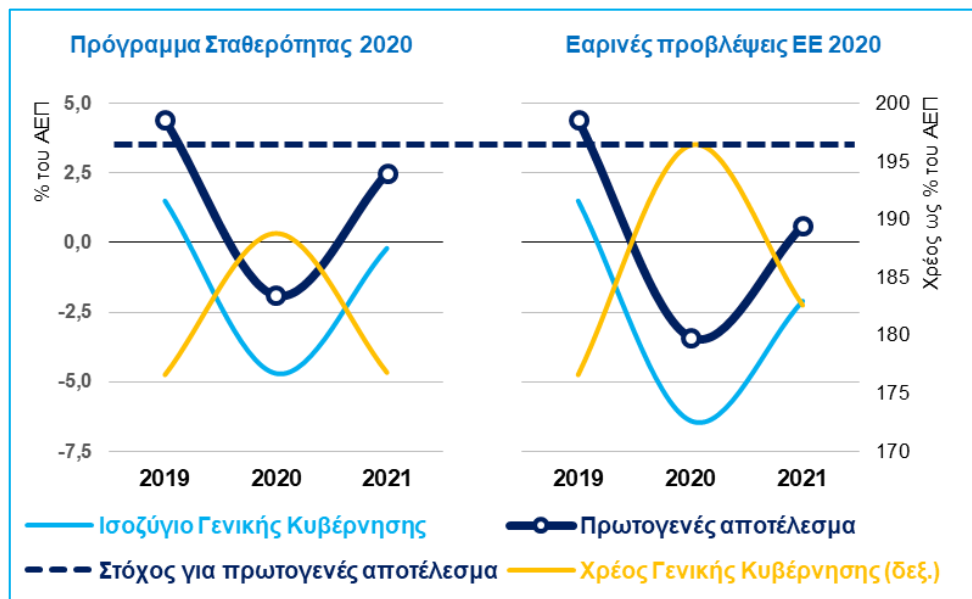

Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Προγράμματος Σταθερότητας 2020 (ΕΕ, [Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020](#) και [Υπουργείο Οικονομικών, Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020](#))

Βασικοί δείκτες	9
Οικονομικό κλίμα	10
Απασχόληση, πιάτες, αμοιβές	11
Βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες	12
Εξαγωγές, τουρισμός	13

ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μιχάλης Μασουράκης

Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr

T: +30 211 500 6104

Θανάσης Πρίντσιπας

Senior Advisor

E: printsipas@sev.org.gr

T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΧΟΡΗΓΙΑ:

Αλλαγή παραγωγικού προτύπου και ισχυρή ανάκαμψη για δημοσιονομική σταθερότητα στην μετά κορωνοϊό εποχή.

COVID-19 και δημοσιονομικές προβλέψεις

Η ελληνική αλλά και η παγκόσμια οικονομία βρίσκονται εν μέσω μιας βαθιάς ύφεσης λόγω των υγειονομικών μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας του κορωνοϊού (lockdown). Για τον μετριασμό των υφεσιακών επιδράσεων, λαμβάνονται μέτρα προσωρινής στήριξης των εισοδημάτων και της απασχόλησης, που χρηματοδοτούνται από μια επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, καθώς και σημαντικού ύψους ευρωπαϊκούς πόρους. Ταυτόχρονα, αίρονται σταδιακά οι υγειονομικοί περιορισμοί, αναλόγως της προόδου στην ύφεση της πανδημίας, ώστε να αρχίσει η οικονομία να επιστρέφει στην κανονικότητα.

Η αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού θα έχει ως αποτέλεσμα τον προσωρινό εκτροχιασμό της δημοσιονομικής πορείας των υψηλών πρωτογενών πλεονασμάτων, που έχει συμφωνηθεί με τους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω του υψηλού δημοσίου χρέους. Αν και η διόγκωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων το 2020 και 2021 έχει εν πολλοίς έκτακτο χαρακτήρα, αυξάνει εν τούτοις τις ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες του ελληνικού δημοσίου, που καλύπτονται, είτε από νέο δανεισμό, είτε και από ρευστοποίηση κρατικών αποθεματικών (€37 δισ. περίπου εκ των οποίων τα €21 δισ. περίπου είναι διαθέσιμα στην ελληνική κυβέρνηση). Υπενθυμίζεται ότι ο ορισμός της βιωσιμότητας του χρέους επιτάσσει οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες ως ποσοστό του ΑΕΠ να παραμένουν κάτω του 15% του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα και κάτω του 20% μακροπρόθεσμα. Σύμφωνα με την 5η Έκθεση

Στη μετά τον κορωνοϊό εποχή, δυσχεραίνεται ακόμα περισσότερο η προσπάθεια προσέλκυσης διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων, λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί η αλλαγή καταναλωτικών προτύπων, εργασιακών συνθηκών, η διάθεση για ανάληψη επενδυτικού κινδύνου, κ.ο.κ. Και είναι γνωστή η εξάρτηση της χώρας μας από τις αποταμιεύσεις του εξωτερικού, δεδομένης της αρνητικής αποταμίευσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα. Συνεπώς, διαμορφώνεται ένα δύσκολο αναπτυξιακό τοπίο, που απαιτεί ισχυρή αναπτυξιακή ώθηση.

Ενσχυμένης Εποπτείας, το κριτήριο της βιωσιμότητας ικανοποιείται. Ο άγνωστος Χ πλέον, όμως, είναι η επίδραση του κορωνοϊού στην άσκηση βιωσιμότητας του χρέους. Στο βαθμό που τα ελλείμματα χρηματοδοτούνται από κρατικά διαθέσιμα, δεν επηρεάζεται το χρέος. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι τα κρατικά διαθέσιμα είναι απεριόριστα. Έτσι, όταν χρησιμοποιούνται για καλό σκοπό όπως λόγω του COVID-19, θα πρέπει να αναπληρώνονται μέσω δανεισμού, αν δεν υπάρχει άλλος τρόπος σώρευσης πόρων.

Για το 2020 και 2021, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα αναμενόμενα υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα μετατρέπονται λόγω του κορωνοϊού αφενός σε πρωτογενές έλλειμμα -3,4% του ΑΕΠ για το 2020, και αφετέρου σε πρωτογενές πλεόνασμα 0,6% του ΑΕΠ για το 2021, με την συνολική απόκλιση από τους στόχους σε δημοσιονομικούς όρους να διαμορφώνεται σε 10 π.μ. περίπου (7 π.μ. για το 2020 και 3 π.μ. για το 2021). Πέραν, όμως, της δημοσιονομικής απόκλισης, είναι δύσκολο πλέον να αξιολογηθεί η πορεία των μακροοικονομικών μεγεθών (επιτόκια, ανάπτυξη, κλπ.) στη μετά τον κορωνοϊό εποχή. Ήδη η χώρα μας αναδείχθηκε μέσα στην κρίση του κορωνοϊού ως μια από τις πιο ευάλωτες χώρες της Ευρωζώνης, λόγω της χαμηλής παραγωγικότητας της οικονομίας μας (μικρές επιχειρήσεις, υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων, υπερβολική εξάρτηση από τον τουρισμό και το εμπόριο) και των δυσμενών μακροπρόθεσμα δημογραφικών προοπτικών (γήρανση του πληθυσμού, μείωση του εργατικού δυναμικού). Παράλληλα, στη μετά τον κορωνοϊό εποχή, δυσχεραίνεται ακόμα περισσότερο η προσπάθεια προσέλκυσης διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων, λόγω της αβεβαιότητας που προκαλεί η αλλαγή καταναλωτικών προτύπων, εργασιακών συνθηκών, η διάθεση για ανάληψη επενδυτικού κινδύνου, κ.ο.κ. Και είναι γνωστή η εξάρτηση της χώρας μας από τις αποταμιεύσεις του εξωτερικού, δεδομένης της αρνητικής αποταμίευσης των νοικοκυριών στην Ελλάδα. Συνεπώς, διαμορφώνεται ένα δύσκολο αναπτυξιακό τοπίο, που απαιτεί ισχυρή αναπτυξιακή ώθηση.

Σημειώνεται ότι για το 2020, 2021 και το 2022, το πρωτογενές πλεόνασμα, σε όρους ενσχυμένης εποπτείας, είχε συμφωνηθεί σε +3,5 π.μ. του ΑΕΠ, αποκλιμακούμενο σε +2,2 π.μ. του ΑΕΠ κατά μέσο όρο την περίοδο 2023-2060. Στην 5η Έκθεση Ενσχυμένης Εποπτείας (Φεβ. 2020), αναφέρεται η πρόθεση των ελληνικών αρχών να ζητήσουν, για αναπτυξιακούς σκοπούς, μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων-στόχων μέχρι και το 2022 (τελευταία χρονιά πρωτογενούς πλεονάσματος +3,5 π.μ. του ΑΕΠ), που θα πρέπει να εγκριθεί από το Eurogroup. Η δημοσιονομική κατάσταση που διαμορφώνεται στην μετά τον κορωνοϊό εποχή προφανώς επηρεάζει εν δυνάμει δυσμενώς τη βιωσιμότητα του χρέους, καθώς προκύπτουν πρωτογενή ισοζύγια για το 2020 και το 2021 δυσμενέστερα των συμφωνηθέντων. Η αξιόπιστη δημοσιονομική πολιτική, που έχει ασκηθεί στη χώρα τους τελευταίους μήνες, το σχετικά χαμηλότερο περιθώριο κινδύνου και το γεγονός ότι η παρούσα κρίση δεν οφείλεται σε πλημμελή δημοσιονομική διαχείριση αλλά αφορά μια διεθνή και απρόβλεπτη εξέλιξη μειώνουν ίσως τις πιθανότητες οι δανειστές να ζητήσουν αντισταθμιστικά μέτρα. Από την άλλη πλευρά, όμως, θα είναι πλέον εξαιρετικά δύσκολο να ζητήσει η ελληνική κυβέρνηση μείωση των πρωτογενών πλεονασμάτων-στόχων, σε μια προσπάθεια επιτάχυνσης της αναπτυξιακής διαδικασίας.

COVID-19 και προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ελληνικών αρχών

Στις 6 Μαΐου 2020 δόθηκαν στη δημοσιότητα οι [Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020](#) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η έκθεση προβλέπει για την Ελλάδα ύφεση -9,7% για το 2020 και ανάκαμψη +7,9% για το 2021. Η πτώση του ΑΕΠ το 2020 θα προέλθει κυρίως από την ιδιωτική κατανάλωση (-9%), τις επενδύσεις (-30%) και τις εξαγωγές (-21,4%). Η ανεργία αναμένεται να αυξηθεί σε 19,9% για το 2020, ενώ το δημοσιονομικό αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης να διαμορφωθεί το 2020 σε έλλειμμα -6,4% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος σε 196% του ΑΕΠ, πριν επανέλθουν το 2021 σε -2,1% και 183% αντίστοιχα. Η ύφεση που προβλέπει η ΕΕ για την Ελλάδα το 2020 είναι η μεγαλύτερη μεταξύ όλων των κρατών μελών, κυρίως λόγω των επιπτώσεων στον τουρισμό και του μεγαλύτερου αριθμού μικρών επιχειρήσεων σε σύγκριση με άλλες χώρες. Σημαντικές απώλειες προβλέπονται επίσης για την Ιταλία (-9,5%) και την Ισπανία (-9,4%), ενώ η ύφεση στην Πορτογαλία (-6,8%) αναμένεται να είναι μικρότερη. Στο σύνολο της Ευρωζώνης προβλέπεται ύφεση -7,7% το 2020 και ανάκαμψη με ρυθμό +6,3% το 2021 (**Δ01**). Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις προκαταρκτικές εκτιμήσεις της Eurostat, το 1ο τρίμηνο του 2020 η ύφεση στην Ευρωζώνη ανήλθε σε -3,3%.

Δ01: Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ, [Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020](#))

(ετήσια % μεταβολή)	Ευρωζώνη		Ελλάδα		Ιταλία		Ισπανία		Πορτογαλία	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
ΑΕΠ	-7,7	6,3	-9,7	7,9	-9,5	6,5	-9,4	7,0	-6,8	5,8
Ιδιωτική κατανάλωση	-9,0	7,1	-9,0	7,5	-10,9	7,3	-10,7	8,9	-5,8	5,3
Δημόσια κατανάλωση	3,2	0,6	4,9	-2,4	2,6	0,6	5,8	-0,4	2,4	-1,5
Επενδύσεις σε πάγια	-13,3	10,2	-30,0	33,0	-14,2	13,0	-20,7	10,3	-8,6	8,9
Εξαγωγές	-12,9	9,5	-21,4	17,9	-13,0	10,5	-19,8	11,9	-14,1	13,2
Εισαγωγές	-12,9	9,7	-18,0	15,8	-13,6	12,2	-21,1	12,4	-10,3	10,3
Απασχόληση	-4,7	3,9	-3,7	3,8	-7,5	5,5	-8,7	6,1	-3,4	2,7
Ποσοστό ανεργίας	9,6	8,6	19,9	16,8	11,8	10,7	18,9	17,0	9,7	7,4
Εν. Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	0,2	1,1	-0,6	0,5	-0,3	0,7	0,0	1,0	-0,2	1,2
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*	-8,5	-3,5	-6,4	-2,1	-11,1	-5,6	-10,1	-6,7	-6,5	1,8
Πρωτογενές αποτέλεσμα*	-6,8	-2,0	-3,4	0,6	-7,4	-2,1	-7,7	-4,4	-3,1	1,6
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης*	102,7	98,8	196,4	182,6	158,9	153,6	115,6	113,7	131,6	124,4

* Ως ποσοστό του ΑΕΠ, με βάση το σύστημα λογαριασμών ESA 2010.

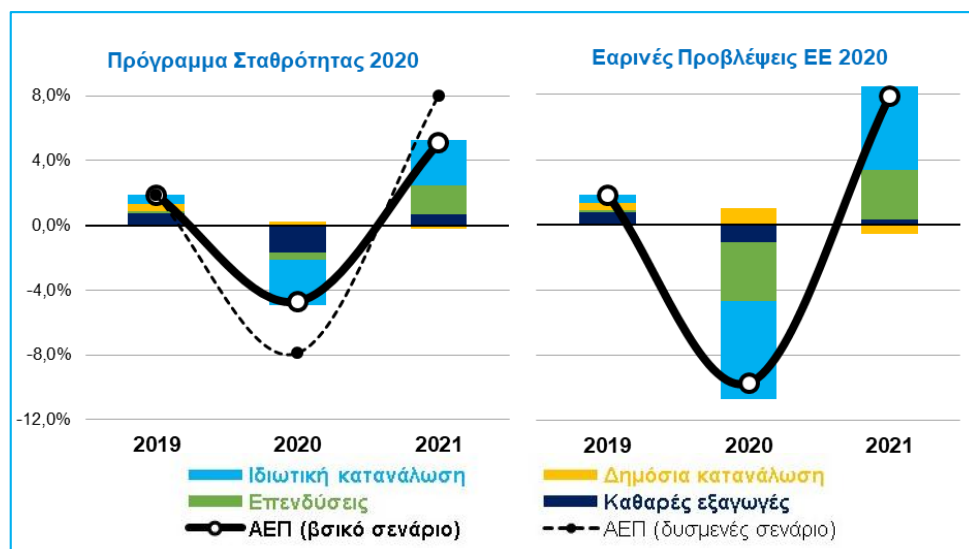
Οι προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα είναι δυσμενέστερες από τις προβλέψεις της ελληνικής κυβέρνησης, όπως περιλαμβάνονται στο [Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020](#), το οποίο κατατέθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 30 Απριλίου 2020 στο πλαίσιο του [Ευρωπαϊκού Εξαμήνου](#). Η ελληνική κυβέρνηση προβλέπει την ύφεση να κυμαίνεται μεταξύ -4,7% (βασικό σενάριο) και -7,9% το 2020, με την οικονομία να ανακάμπτει και να καλύπτει πλήρως το χαμένο έδαφος το 2021, με την υπόθεση ότι η πανδημία του κορωνοϊού θα εξασθενήσει το δεύτερο εξάμηνο του 2020. Στην ύφεση του 2020, προβλέπεται προσωρινή μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης κατά -4,1% και των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών κατά -19,2% (κυρίως λόγω

Στις Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει για την Ελλάδα ύφεση -9,7% για το 2020 και ανάκαμψη +7,9% για το 2021. Η ύφεση αυτή είναι η μεγαλύτερη μεταξύ όλων των κρατών μελών, κυρίως λόγω των επιπτώσεων στον τουρισμό και του μεγαλύτερου αριθμού μικρών επιχειρήσεων σε σύγκριση με άλλες χώρες.

των επιπτώσεων στον τουρισμό), και προσωρινή αύξηση της ανεργίας στο 19,9% του εργατικού δυναμικού (από 17,3% το 2019), με την ανεργία να διαμορφώνεται στο 16,4% το 2021. Η μεταβολή του ΑΕΠ εκτιμάται ότι μπορεί να διαμορφωθεί, σε ένα δυσμενές σενάριο, μέχρι και σε -7,9% το 2020 και σε +8% το 2021 (από -4,7% και +5,1% στο βασικό σενάριο), χωρίς να παρουσιάζονται επιμέρους εκτιμήσεις των συνιστωσών παραμέτρων του ΑΕΠ ([Δ02](#) και [Δ03](#)).

Οι προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι δυσμενέστερες από τις προβλέψεις της ελληνικής κυβέρνησης, όπως περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020. Η ελληνική κυβέρνηση προβλέπει την ύφεση να κυμαίνεται μεταξύ -4,7% (βασικό σενάριο) και -7,9% το 2020, με την οικονομία να ανακάμπτει και να καλύπτει πλήρως το χαμένο έδαφος το 2021, με την υπόθεση ότι η πανδημία του κορωνοϊού θα εξασθενήσει το δεύτερο εξάμηνο του 2020.

Δ02: Προβλέψεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Προγράμματος Σταθερότητας 2020: μεταβολή ΑΕΠ και συμβολή κύριων συνιστωσών ([ΕΕ](#), [Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020](#) και [Υπουργείο Οικονομικών](#), [Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020](#))

Δ03: Σύγκριση προβλέψεων Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Προγράμματος Σταθερότητας 2020 ([ΕΕ](#), [Εαρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2020](#) και [Υπουργείο Οικονομικών](#), [Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020](#))

	2019	Εαρινές Προβλέψεις ΕΕ		Πρόγραμμα Σταθερότητας 2020 (βασικό σενάριο)	
(ετήσια % μεταβολή)		2020	2021	2020	2021
ΑΕΠ	1,9	-9,7	7,9	-4,7	5,1
Ιδιωτική κατανάλωση	0,8	-9,0	7,5	-4,1	4,2
Δημόσια κατανάλωση	2,1	4,9	-2,4	1,0	-0,9
Επενδύσεις σε πάγια	4,7	-30,0	33,0	-4,6	15,3
Εξαγωγές	4,8	-21,4	17,9	-19,2	19,2
Εισαγωγές	2,5	-18,0	15,8	-14,2	15,6
Απασχόληση	2,0	-3,7	3,8	-3,6	3,8
Ποσοστό ανεργίας	17,3	19,9	16,8	19,9	16,4
Εν. Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	0,5	-0,6	0,5	-0,3	0,6
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*	1,5	-6,4	-2,1	-4,7	-0,2
Εσοδα*	47,8	48,8	46,9	46,7	47,3
Πρωτογενείς δαπάνες*	43,4	52,2	46,3	48,6	44,8
Τόκοι*	2,9	3,0	2,7	2,8	2,7
Πρωτογενές αποτέλεσμα*	4,4	-3,4	0,6	-1,9	2,5
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης*	176,6	196,4	182,6	188,8	176,8

* Ως ποσοστό του ΑΕΠ, με βάση το σύστημα λογαριασμών ESA 2010.

Στο βαθμό που η δημοσιονομική πολιτική αδυνατεί να σηκώσει το βάρος της αντιστάθμισης μιας τόσο βαθιάς ύφεσης, η οικονομική πολιτική πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη ευελιξία στην επιδίωξή της να προστατεύσει την απασχόληση, με όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες εισοδήματος.

Στο δημοσιονομικό τομέα, εκτιμάται ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα εκτιναχθεί σε -4,7 π.μ. του ΑΕΠ το 2020, έναντι πλεονάσματος 1 π.μ. του ΑΕΠ στον προϋπολογισμό και έναντι 1,5 π.μ. του ΑΕΠ πλεονάσματος το 2019, επανερχόμενο σε έλλειμμα -0,2 π.μ. του ΑΕΠ το 2021. Λόγω των μέτρων στήριξης των εισοδημάτων και της απασχόλησης, οι πρωτογενείς δαπάνες (δαπάνες χωρίς πληρωμές τόκων) εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε -48,6% του ΑΕΠ το 2020 από -43,4% του ΑΕΠ το 2019, δηλαδή μια αύξηση κατά +5,2 π.μ. του ΑΕΠ, η οποία, όμως δεν θα καταστεί δυνατό να αντισταθμιστεί εξ ολοκλήρου του 2021. Έτσι, οι πρωτογενείς δαπάνες το 2021 θα διαμορφωθούν σε -44,8% του ΑΕΠ το 2021, όντας υψηλότερες εκείνων του 2019. Ταυτόχρονα, τα έσοδα αναμένονται να διαμορφωθούν σε 47,3% του ΑΕΠ το 2021 από 47,8% του ΑΕΠ το 2019, μειούμενα κατά -1,1 π.μ. του ΑΕΠ το 2020. Ως αποτέλεσμα, το πρωτογενές πλεόνασμα του προϋπολογισμού ύψους 4,4 π.μ. του ΑΕΠ (σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας) το 2019 (που αντιστοιχεί σε 3,5 π.μ. του ΑΕΠ με βάση τον ορισμό του δημοσιονομικού ισοζυγίου στο πλαίσιο της ενισχυμένης εποπτείας), θα μετατραπεί σε πρωτογενές έλλειμμα ύψους -1,9 π.μ. του ΑΕΠ το 2020, πριν ανακάμψει σε πλεόνασμα ύψους +2,5 π.μ. του ΑΕΠ το 2021. Σημειώνεται ότι το πρωτογενές πλεόνασμα στον Προϋπολογισμό του 2020 θα μειωνόταν από +4,1 π.μ. το 2019 σε +3,8 π.μ. του ΑΕΠ το 2020.

Η πρόβλεψη του Υπουργείου Οικονομικών ξεκινά από μια αρχική εκτίμηση ύφεσης -10% το 2020 χωρίς τα μέτρα και μετά τη λήψη των μέτρων καταλήγει στο βασικό σενάριο με ύφεση -4,7%. Η συνολική αξία των μέτρων ανέρχεται σε €17,35 δισ. ή 10% του ΑΕΠ και το ταμειακό κόστος (για τον προϋπολογισμό) σε €11,5 δισ. ή 6,5% του ΑΕΠ σε ετήσια βάση εάν ληφθεί υπόψη ότι οι επιστροφές φορολογικών και ασφαλιστικών αναστολών θα πραγματοποιηθούν από τον Αύγουστο και έπειτα. Για τους μήνες έως τον Ιούνιο το κόστος των μέτρων ανέρχεται σε €12,35 δισ., ενώ το επόμενο διάστημα θα ληφθούν πρόσθετα μέτρα όπως η επιδότηση βραχυχρόνιας εργασίας μέσω του Προγράμματος SURE, η χορήγηση δανείων μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, το νέο πλαίσιο επιδότησης δανείων πρώτης κατοικίας, πολιτικές που θα εφαρμοστούν σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας (τουρισμό, μεταφορές κ.λπ.) και παρεμβάσεις ρευστότητας του Δημοσίου. Με την υλοποίηση των πρόσθετων αυτών παρεμβάσεων, η συνολική αξία των μέτρων ξεπερνά τα €24 δισ. Από την πλευρά της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι η δημοσιονομική επίπτωση των μέτρων θα ανέλθει σε 6,9% του ΑΕΠ (όσο περίπου εκτιμάται και στο Πρόγραμμα Σταθερότητας), ενώ τα μέτρα για την ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων εκτιμώνται σε 1,9% του ΑΕΠ, κάνοντας παράλληλα αναφορά σε πιθανά δάνεια ύψους 5% του ΑΕΠ μέσω της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

- Ο **δείκτης οικονομικού κλίματος** υποχώρησε κατά -10,1 μονάδες τον Απρίλιο του 2020 και διαμορφώθηκε στις 99,3 μονάδες από 109,4 τον προηγούμενο μήνα. Η μεγαλύτερη πτώση σημειώθηκε στις κατασκευές (-45,8 μονάδες) και τις υπηρεσίες (-25,5 μονάδες), ενώ στο λιανικό εμπόριο και τη βιομηχανία σημειώθηκε ηπιότερη μεταβολή (-18,1 και -8,7 μονάδες αντίστοιχα). Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα, η υποχώρηση του δείκτη, αν και σημαντική, ήταν η μικρότερη που καταγράφηκε μεταξύ των χωρών της ΕΕ.
- Ο **δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης** υποχώρησε στις -32,6 μονάδες τον Απρίλιο του 2020 από -16,5 τον προηγούμενο μήνα, επιστρέφοντας στο επίπεδο που βρισκόταν στις αρχές του 2019.
- Ο **δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση** σημείωσε σημαντική επιδείνωση τον Απρίλιο του 2020 τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωζώνη, καθώς η έξαρση της πανδημίας του κορωνοϊού οδήγησε στην εκτεταμένη ακύρωση ή αναστολή παραγγελιών από το εσωτερικό και το εξωτερικό, με αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής και της απασχόλησης.
- Η **παραγωγή στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών**, πάντως, συνέχισε να κινείται ανοδικά μέχρι και τον Μάρτιο του 2020 (+1,7% έναντι αύξησης +5,5% τον Μάρτιο του 2019) κυρίως λόγω της αύξησης παραγωγής τροφίμων (+4,6%), καπνού (+31,2%), χαρτιού (+18,5%), φαρμάκων (+24,9%), ηλεκτρονικών προϊόντων (+31,5%) και μηχανοκίνητων οχημάτων (+78,6%). Συνολικά, κατά το 1^ο τρίμηνο του 2020 καταγράφεται αύξηση της μεταποιητικής παραγωγής πλην πετρελαιοειδών κατά +3,1%, επιπλέον αύξησης +3,5% το αντίστοιχο διάστημα του 2019.
- Η αυξητική πορεία των **εξαγωγών αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία** ανακόπηκε τον Μάρτιο του 2020, καθώς κατέγραψαν πτώση σε αξία -3,4% έπειτα από αύξηση +11,7% κατά το πρώτο 2μηνο του έτους. Ωστόσο, σε σταθερές τιμές παρουσίασαν άνοδο +2,6%. Συνολικά, κατά το 1^ο τρίμηνο του 2020 οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία παρουσιάζουν άνοδο σε αξία +6,3% (+8,2% σε σταθερές τιμές), κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης εξαγωγών τροφίμων (+17,4%) και χημικών (+17,3%). Αντίθετα, μείωση εμφανίζουν οι εξαγωγές πρώτων υλών (-17,6%), μηχανημάτων (-2%) και διαφόρων βιομηχανικών ειδών (-7,3%). Την ίδια ώρα, οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν κατά +0,4% και το εμπορικό έλλειμμα χωρίς τα καύσιμα και τα πλοία περιορίστηκε κατά €312 εκατ. και διαμορφώθηκε σε €3,8 δισ.
- Ο **όγκος λιανικών πωλήσεων πλην καυσίμων** κατέγραψε σημαντική άνοδο κατά το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020 (+6,1%), γεγονός το οποίο αναμένεται να μετριάσει την υποχώρηση της ιδιωτικής κατανάλωσης συνολικά το 1ο τρίμηνο. Η άνοδος προήλθε κυρίως από τα μεγάλα καταστήματα τροφίμων (+8,7%) και τα καταστήματα φαρμάκων και καλλυντικών (+16,3%). Αντίθετα, στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων (οπωροπωλεία, κρεοπωλεία κλπ) ο όγκος λιανικών πωλήσεων μειώθηκε (-4,1%), γεγονός το οποίο καταδεικνύει μετακίνηση της ζήτησης από τα μικρά καταστήματα σε μεγαλύτερα.

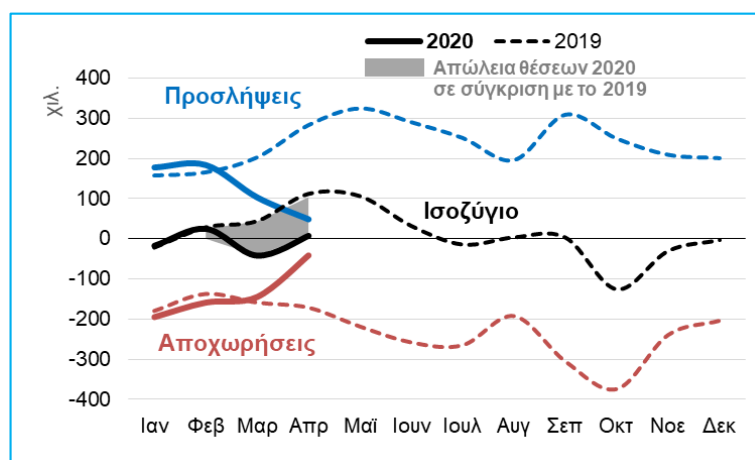
Στη μετά τον κορωνοϊό εποχή, η Ελλάδα, έχοντας πλέον εφόδιο την πολύ θετική εικόνα που έχει δημιουργηθεί για τη χώρα στο μέτωπο της υγειονομικής κρίσης αλλά και την πρωτοφανή ευελιξία που έδειξε κατά την προσαρμογή στα νέα δεδομένα, μπορεί να κάνει μια σοβαρή προσπάθεια αναδιάρθρωσης του παραγωγικού της προτύπου, στην κατεύθυνση της πολυδιάστατης και βιώσιμης ανάπτυξης, προσελκύοντας τις αντίστοιχες επενδύσεις.

Η προσπάθεια απαιτεί
μεταξύ άλλων, μειώσεις
του μη μισθολογικού και
του ενεργειακού κόστους,
όμως πάνω απ' όλα
απαιτεί συστηματικές
μεταρρυθμίσεις, ώστε να
αποκτήσουμε μια
εκσυγχρονισμένη και
ευέλικτη δημόσια διοίκηση,
αλλά και δημόσιες
επενδύσεις που θα
ενισχύσουν τις υποδομές
και τις δεξιότητες που
χρειαζόμαστε στην
ψηφιακή εποχή.

- Η **ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα** με βάση τον όγκο των νέων αδειών αυξήθηκε κατά +56,6% το διάστημα Ιαν – Φεβ 2020, έναντι πτώσης -17,4% το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Ωστόσο, το επόμενο διάστημα η αναμενόμενη πτώση του τουρισμού και της βραχυχρόνιας μίσθωσης κατοικιών λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού εκτιμάται ότι θα επηρεάσει αρνητικά την οικοδομική δραστηριότητα.
- Ο αριθμός **αδειών κυκλοφορίας αυτοκινήτων** μειώθηκε κατά -80,6% τον Απρίλιο του 2020, έναντι αύξησης +20,4% τον Απρίλιο του 2019. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Απρ 2020 οι νέες άδειες κυκλοφορίας αυτοκινήτων μειώθηκαν κατά -30,5%, έναντι αύξησης +8,1% το αντίστοιχο διάστημα του 2019.
- Το **ποσοστό ανεργίας** διαμορφώθηκε σε 16,1% τον Φεβρουάριο του 2020 από 16,2% τον προηγούμενο μήνα και 18,4% τον Φεβρουάριο του 2019. Ωστόσο, οι **καθαρές προσλήψεις** τον Απρίλιο του 2020 ανήλθαν σε μόλις 7,2 χιλ. έναντι 110,9 χιλ. τον Απρίλιο του 2019, ενώ συνολικά κατά το διάστημα Ιαν – Απρ 2020 σημειώθηκε για πρώτη φορά από το 2012 αρνητικό ισοζύγιο (-27,1 χιλ. έναντι +159,8 χιλ. το αντίστοιχο διάστημα του 2019). Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα αφενός της αναστολής προσλήψεων (48,6 χιλ. τον Απρίλιο του 2020 έναντι 282,2 χιλ. τον Απρίλιο του 2019) κυρίως σε θέσεις εποχικής απασχόλησης στον τουρισμό και αφετέρου του περιορισμού των απολύσεων (41,3 χιλ. τον Απρίλιο του 2020 έναντι 171,3 χιλ. τον Απρίλιο του 2019), λόγω της εφαρμογής της ρήτρας διατήρησης θέσεων εργασίας ως προϋπόθεση για την αναστολή καταβολής ασφαλιστικών και φορολογικών υποχρεώσεων και της ακύρωσης των απολύσεων από τις 18 Μαρτίου 2020 σε επιχειρήσεις που έχει ανασταλεί η λειτουργία μετά από εντολή δημόσιας αρχής. Για τους επόμενους μήνες προβλέπεται σημαντική πτώση των καθαρών προσλήψεων, κυρίως λόγω της αβέβαιης ανάκαμψης του τουρισμού.

Δ04: Προσλήψεις, αποχωρήσεις και ισοζύγιο ρών μισθωτής απασχόλησης (ΕΡΓΑΝΗ, Απρ. 2020)

- Ο δείκτης τιμών καταναλωτή υποχώρησε κατά -1,4% τον Απρίλιο του 2020

(έναντι αύξησης +1% τον Απρίλιο του 2019), κυρίως λόγω της πτώσης των τιμών πετρελαίου, η οποία αποτυπώνεται στη μείωση των δεικτών στη στέγαση (-1,9%) και τις μεταφορές (-2,6%). Αντίθετα, οι τιμές στα τρόφιμα και τα μη αλκοολούχα ποτά κινήθηκαν ανοδικά (+0,9%). Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Απρ 2020 ο δείκτης τιμών καταναλωτή υποχώρησε κατά -0,1%, έναντι αύξησης +0,8% το αντίστοιχο διάστημα το 2019. Σημειώνεται ότι ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή με σταθερούς φόρους κατέγραψε αύξηση +0,5% τον Απρίλιο του 2020 και +1,5% το διάστημα Ιαν – Απρ 2020, εξέλιξη η οποία αποδίδεται στην εισαγωγή χαμηλότερου συντελεστή ΦΠΑ στην εστίαση και την ενέργεια τον Μάιο του 2019.

- Ο **ρυθμός χρηματοδότησης των επιχειρήσεων** διαμορφώθηκε σε +3,4% τον Μάρτιο του 2020, έναντι +1,1% τον προηγούμενο μήνα και +1,6% τον Μάρτιο του 2019. Η πιστωτική επέκταση αφορά κυρίως τις χορηγήσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις, ενώ στις μικρές επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά ο ρυθμός χρηματοδότησης παρέμεινε αρνητικός (-2,4% για δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες και ατομικές επιχειρήσεις, -3,4% για στεγαστικά δάνεια και -1,7% για καταναλωτικά δάνεια).
- Οι **καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων** σημείωσαν σημαντική άνοδο τον Μάρτιο του 2020 (€1,3 δισ. και €1,7 δισ. αντίστοιχα), εξέλιξη η οποία θα μπορούσε να αποδοθεί αφενός σε ρευστοποιήσεις που έγιναν κατά την αναταραχή στις αγορές που προκάλεσε η ραγδαία εξάπλωση του κορωνοϊού και αφετέρου στην αναβολή ή ματαίωση καταναλωτικών δαπανών των νοικοκυριών κατά τη διάρκεια του lockdown.

Επίλογος

Συμπερασματικά, εάν τα πράγματα εξελιχθούν όπως προβλέπει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (υπερδιπλάσια μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης), τότε πρέπει η κυβέρνηση να λάβει μέτρα συμβατά με μια πολύ μεγαλύτερη της προβλεπόμενης ύφεσης. Και στο βαθμό που η δημοσιονομική πολιτική αδυνατεί να σηκώσει το βάρος της αντιστάθμισης μιας τόσο βαθιάς ύφεσης, η οικονομική πολιτική πρέπει να αποκτήσει μεγαλύτερη ευελιξία στην επιδίωξή της να προστατεύσει την απασχόληση, με όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες εισοδήματος.

Στη μετά τον κορωνοϊό εποχή, η Ελλάδα, έχοντας πλέον εφόδιο την πολύ θετική εικόνα που έχει δημιουργηθεί για τη χώρα στο μέτωπο της υγειονομικής κρίσης αλλά και την πρωτοφανή ευελιξία που έδειξε κατά την προσαρμογή στα νέα δεδομένα, μπορεί να κάνει μια σοβαρή προσπάθεια αναδιάρθρωσης του παραγωγικού της προτύπου, στην κατεύθυνση της πολυδιάστατης και βιώσιμης ανάπτυξης, προσελκύνοντας τις αντίστοιχες επενδύσεις. Αυτή η προσπάθεια απαιτεί μεταξύ άλλων, μειώσεις του μη μισθολογικού και του ενεργειακού κόστους, όμως πάνω απ' όλα απαιτεί συστηματικές μεταρρυθμίσεις, ώστε να αποκτήσουμε μια εκσυγχρονισμένη και ευέλικτη δημόσια διοίκηση, αλλά και δημόσιες επενδύσεις που θα ενισχύσουν τις υποδομές και τις δεξιότητες που χρειαζόμαστε στην ψηφιακή εποχή.

Βασικοί οικονομικοί δείκτες

Οικονομικό κλίμα

	2017 Μ.Ο.	2018 Μ.Ο.	2019 Μ.Ο.	2020 Φεβ	2020 Μαρ	2020 Απρ
Οικονομικό κλίμα	98,9	103,8	105,4	113,2	109,4	99,3
Κατανάλωτική εμπιστοσύνη	-58,8	-44,0	-19,8	-4,8	-16,5	-32,6
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης	67%	55%	31%	21%	45%	63%
% που προβλέπει επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας	74%	59%	32%	20%	43%	77%
% που προβλέπει αύξηση της ανεργίας	68%	50%	34%	29%	42%	84%
% που θεωρεί απίθανο να αποταμιεύσει	91%	87%	81%	79%	78%	84%

Απασχόληση, Ανεργία, Τιμές, Παραγωγικότητα, Ανταγωνιστικότητα

	2017	2018	2019	2020	Περίοδος
Απασχολούμενοι (μεταβολή περιόδου, εποχ. προσαρμοσμένα στοιχεία)	+49.600	+2.600	+10.800	-19.200	Ιαν – Φεβ
Απασχολούμενοι (μεταβολή μήνα, εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	+54.200	-25.700	+12.800	-28.500	Φεβ
Εγγεγραμμένοι άνεργοι (μεταβολή περιόδου)	-4.359	-15.578	-40.477	+3.225	Ιαν – Μαρ
Εγγεγραμμένοι άνεργοι (μεταβολή μήνα)	-27.573	-25.976	-33.046	+1.167	Μαρ
Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή περιόδου)	+125.770	+155.826	+159.775	-27.149	Ιαν – Απρ
Καθαρές προσλήψεις (μεταβολή μήνα)	+92.132	+100.246	+110.895	+7.205	Απρ
Ποσοστό ανεργίας (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	22,4%	20,5%	18,5%	16,1%	Φεβ
Μέσο ποσοστό περιόδου (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία)	22,7%	20,5%	18,5%	16,2%	Ιαν – Φεβ
Δείκτης Τιμών Κατανάλωτη (%Δ)	1,6%	0,0%	1,0%	-1,4%	Απρ
Μέσο ποσοστό περιόδου (%Δ)	1,5%	-0,1%	0,8%	-0,1%	Ιαν – Απρ
Παραγωγικότητα (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας, 2010 = 100)	93,2	93,6	92,6	...	Δ' 3μηνο
Μέσος δείκτης περιόδου	92,7	93,0	93,2	...	Ιαν – Δεκ
Ανταγωνιστικότητα (πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία, 2010 = 100)*	81,2	82,9	81,2	79,8	Α' 3μηνο
Μέσος δείκτης περιόδου	81,9	82,8	80,6	...	Ιαν – Δεκ

ΑΕΠ

(με εποχική διόρθωση, σταθερές τιμές, ετήσια μεταβολή)

	2018	2019	2019			
			Q1	Q2	Q3	Q4
ΑΕΠ	1,9%	1,9%	1,6%	2,8%	2,3%	1,0%
Εγχώρια ζήτηση	0,4%	1,1%	2,1%	2,2%	-0,3%	0,1%
Ιδιωτική κατανάλωση	1,1%	0,8%	0,9%	0,0%	0,6%	1,8%
Δημόσια κατανάλωση	-2,5%	2,1%	0,5%	9,8%	0,1%	-1,4%
Επενδύσεις (περιλ. της μεταβολής αποθεμάτων)	1,8%	0,7%	12,4%	2,1%	-5,7%	-7,1%
Επενδύσεις σε πάγια	-12,2%	4,7%	8,4%	-5,4%	2,7%	14,4%
Κατοικίες	17,2%	12,1%	6,6%	19,7%	4,4%	17,3%
Λοιπές κατασκευές (πλην κατοικιών)	-22,9%	-4,6%	1,9%	-35,3%	-0,3%	22,9%
Μηχανολογικός εξοπλισμός (περιλ. οπτικά συστήματα)	15,9%	2,4%	3,7%	3,5%	1,4%	0,9%
Μεταφορές (περιλ. οπτικά συστήματα)	-43,5%	37,1%	20,2%	73,5%	-17,9%	113,9%
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	8,7%	4,8%	4,5%	5,2%	9,2%	1,0%
Εξαγωγές αγαθών	8,4%	2,2%	-0,4%	4,0%	6,5%	-1,1%
Εξαγωγές υπηρεσιών	9,0%	8,0%	9,9%	6,8%	13,9%	2,3%
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	4,2%	2,5%	9,8%	3,9%	-2,8%	-0,3%
Εισαγωγές αγαθών	2,0%	1,5%	10,1%	4,3%	-4,6%	-2,8%
Εισαγωγές υπηρεσιών	14,4%	6,9%	6,3%	2,3%	7,6%	11,2%

Βασικοί βραχυχρόνιοι δείκτες

(ετήσια μεταβολή)

	2018 (σύνολο έτους)	2019 (σύνολο έτους)	2020	Περίοδος	2020	Περίοδος
Βιομηχανική παραγωγή	1,6%	-0,8%	-1,2%	Ιαν – Μαρ	0,6%	Μαρ
Μεταποίηση (χωρίς πετρελαιοειδή)	2,6%	3,1%	3,1%	Ιαν – Μαρ	1,7%	Μαρ
Παραγωγή στις κατασκευές	-12,7%	-4,7%	...	...	...	...
Κτίρια	-5,6%	-5,8%	...	...	...	...
Υποδομές	-16,3%	-4,1%	...	...	...	...
Ιδιωτική οικοδομική δραστηριότητα (όγκος σε μ³)	21,3%	7,1%	56,6%	Ιαν – Φεβ	70,3%	Φεβ
Λιανικές πωλήσεις (όγκος)	1,5%	0,8%	4,8%	Ιαν – Φεβ	3,5%	Φεβ
Χωρίς καύσιμα και λιπαντικά αυτοκινήτων	1,6%	0,6%	6,1%	Ιαν – Φεβ	5,9%	Φεβ
Άδειες κυκλοφορίας αυτοκινήτων	22,6%	12,6%	-30,5%	Ιαν – Απρ	-80,6%	Απρ
Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, τρεχ. τιμές)	10,5%	5,5%	6,3%	Ιαν – Μαρ	-3,4%	Μαρ
Εξαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία σε σταθερές τιμές***	9,1%	6,0%	8,2%	Ιαν – Μαρ	2,6%	Μαρ
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, τρεχ. τιμές)	10,5%	5,7%	0,4%	Ιαν – Μαρ	-7,6%	Μαρ
Εισαγωγές αγαθών χωρίς καύσιμα & πλοία σε σταθερές τιμές***	10,2%	1,3%	0,4%	Ιαν – Μαρ	-2,3%	Μαρ
Τουρισμός – εισπράξεις	10,1%	12,8%	23,1%	Ιαν – Φεβ	21,1%	Φεβ
Μεταφορές – εισπράξεις	14,9%	4,0%	2,0%	Ιαν – Φεβ	4,1%	Φεβ
Λοιπές υπηρεσίες** – εισπράξεις	-2,5%	5,3%	-4,8%	Ιαν – Φεβ	5,8%	Φεβ
Εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση (ταξιδιώτες, εκτός κρουαζιέρας)	10,8%	4,1%	21,8%	Ιαν – Φεβ	24,6%	Φεβ

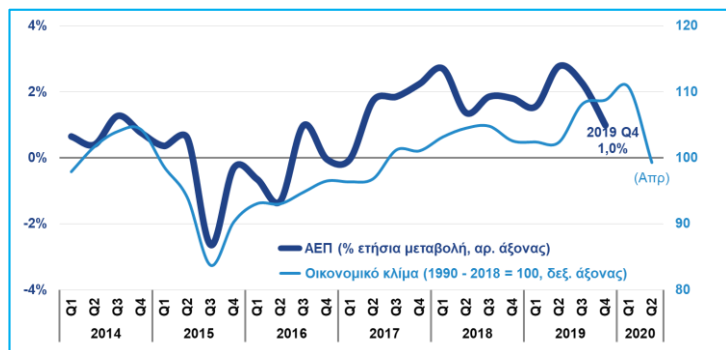
* με βάση το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, μεταξύ 37 εμπορικών εταίρων, πτώση = βελτίωση ανταγωνιστικότητας

** περιλαμβάνονται δραστηριότητες κατασκευαστικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό, εξαγωγές λογισμικού, τεχνολογίας κλπ

*** εκτίμηση ΣΕΒ

Πηγή: ΙΟΒΕ, ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ, Υπ. Απασχόλησης, DG ECFIN, ΕΕ

Οικονομικό κλίμα

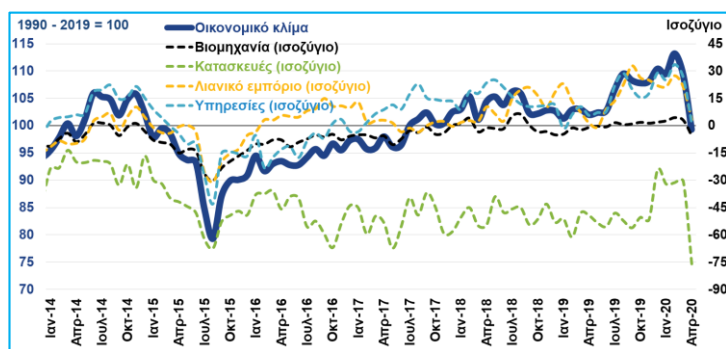
ΑΕΠ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

(ΕΛΣΤΑΤ, Δ' 3μηνο 2019, IOBE-DG ECFIN, Απρ. 2020)

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ, ΛΙΑΝΙΚΕΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ, ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΣΤΑΤ, Δ' 3μηνο 2019, IOBE-DG ECFIN, Απρ. 2020)

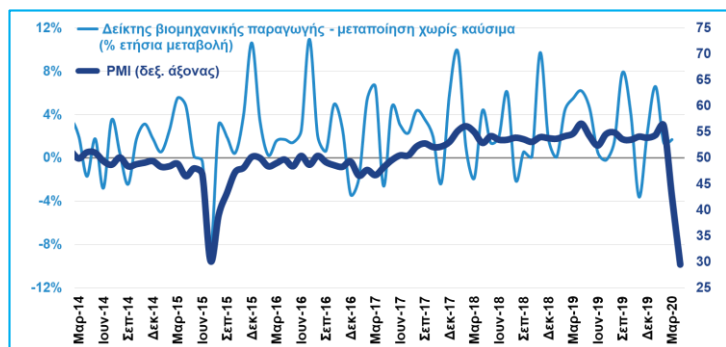
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

(IOBE-DG ECFIN, Απρ. 2020)

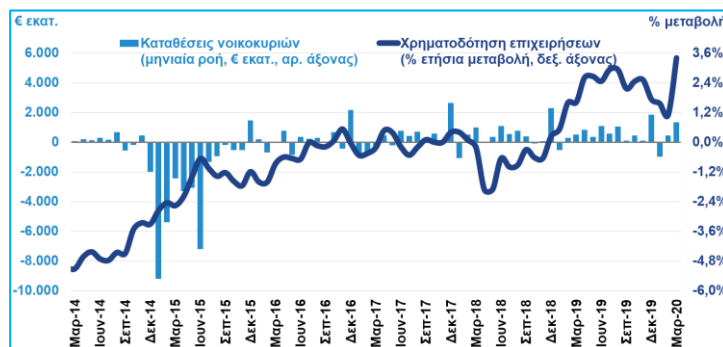
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

(IOBE-DG ECFIN, Απρ. 2020)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ (PMI) ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ

(Markit, Απρ. 2020)

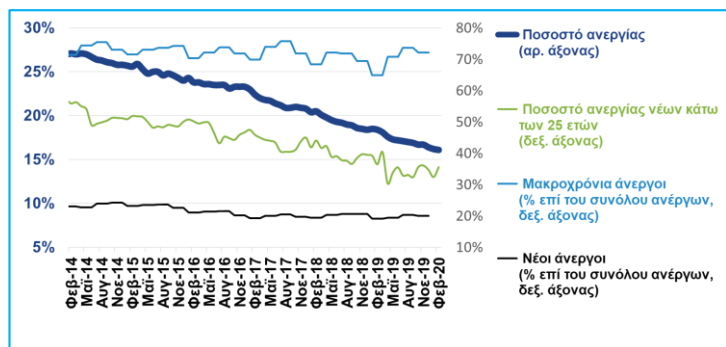

ΡΟΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

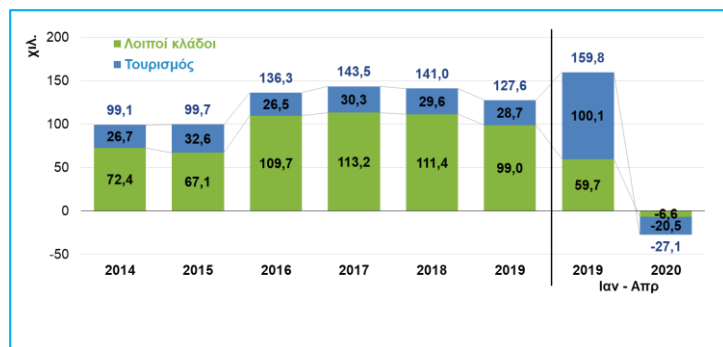
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ (Τράπεζα της Ελλάδος, Μαρ. 2020)

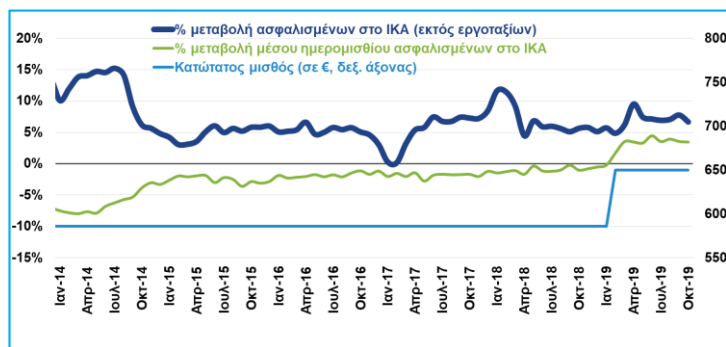
Απασχόληση, τιμές, αμοιβές

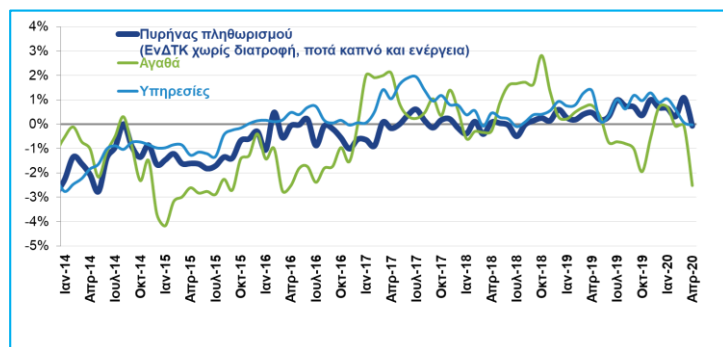
ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (ΕΠΟΧΙΚΑ ΔΙΟΡΘΩΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ)
(ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2020)

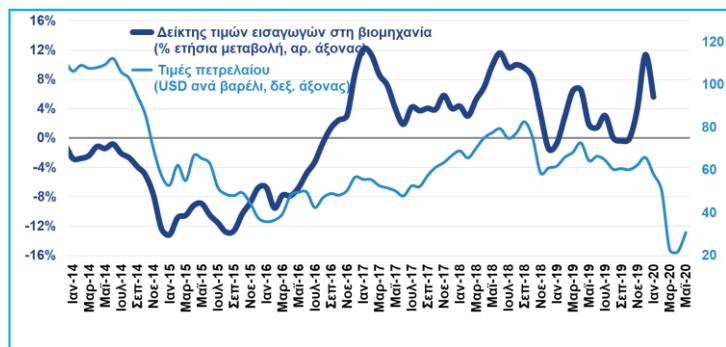
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΡΟΩΝ ΜΙΣΘΩΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
(ΕΡΓΑΝΗ, Απρ. 2020)

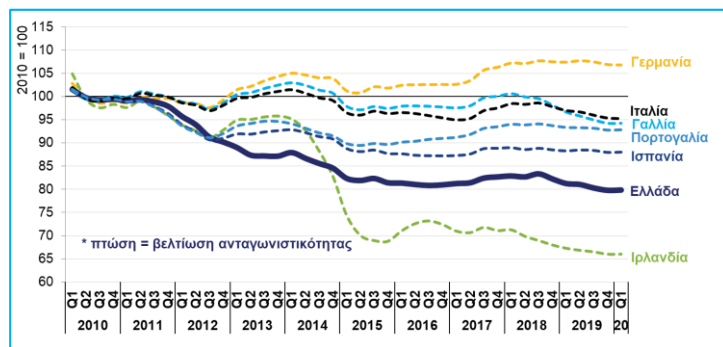
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΦΚΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΜΙΣΘΟΙ
(% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους, ΕΦΚΑ, Οκτ. 2019)

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΑΓΑΘΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ
(ΕΛΣΤΑΤ, Απρ. 2020)

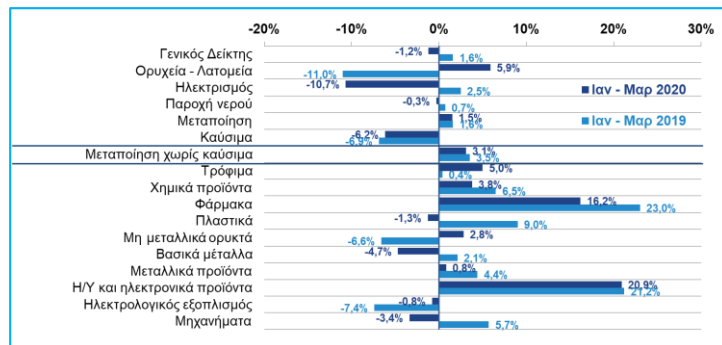
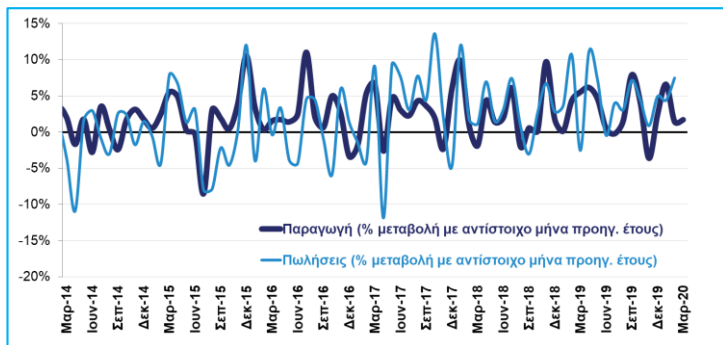

ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ (ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2020, Bloomberg, 13 Μαΐου 2020)

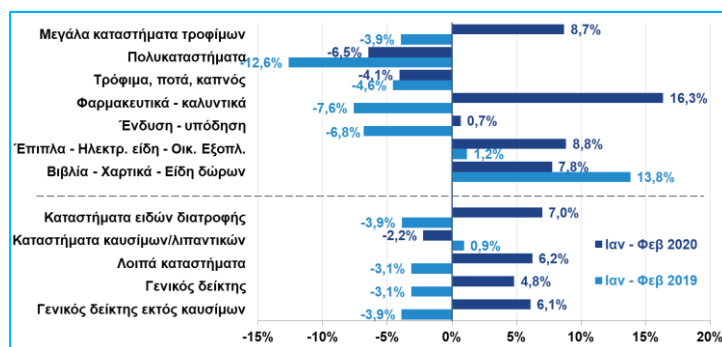
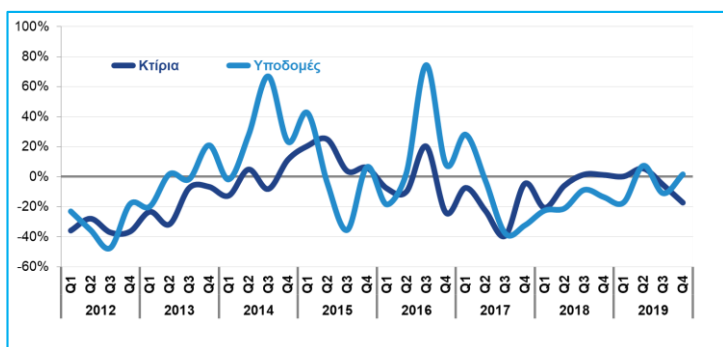
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΙΜΩΝ – ΚΟΣΤΟΥΣ: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΙΣΟΤΙΜΙΑ (Eurostat, Α' 3μηνο 2020)

Βιομηχανία, εμπόριο, υπηρεσίες

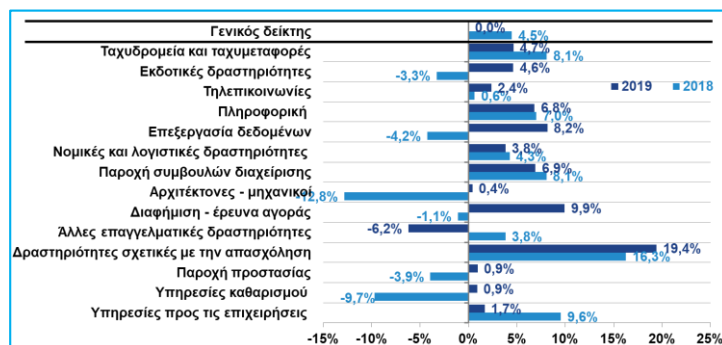
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ (ΕΛΣΤΑΤ, Μαρ. 2020)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ (ΕΛΣΤΑΤ, Μαρ. 2020)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
(% μεταβολή με αντίστοιχο μήνα προηγ. έτους, ΕΛΣΤΑΤ, Δ' 3μηνο 2019)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ
(% μεταβολή ανά κατηγορία καταστημάτων, ΕΛΣΤΑΤ, Φεβ. 2020)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΓΚΟΥ ΣΤΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
(ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Δ' 3μηνο 2019, ΕΛΣΤΑΤ, Δεκ. 2019)

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
(ΕΛΣΤΑΤ, Δ' 3μηνο 2019)

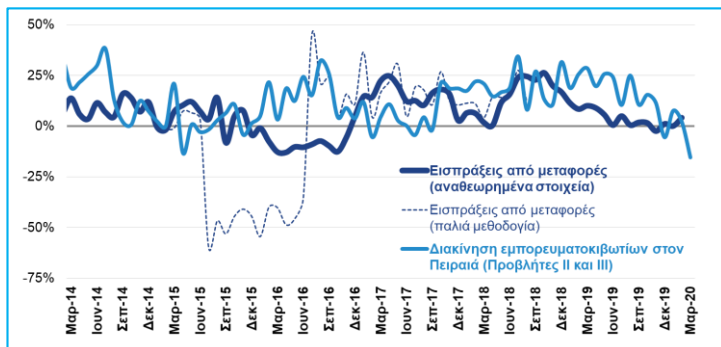
Εξαγωγές, τουρισμός

ΟΓΚΟΣ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΧΩΡΙΣ ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΠΛΟΙΑ
(ΕΛΣΤΑΤ, Μαρ. 2020)

ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
(ΤΤΕ, Φεβ. 2020)

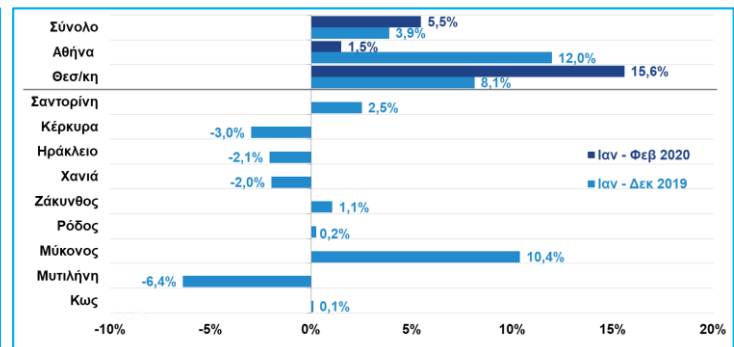

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ
(ΤΤΕ, Φεβ. 2020, Διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων: COSCO, Μαρ. 2020)

Ομάδες προϊόντων (€ εκατ.)	Ιαν - Μαρ		%Δ
	2019	2020	
Αγροτικά προϊόντα	1.400,6	1.665,9	18,9%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	1.100,2	1.291,9	17,4%
Ποτά – καπνός	180,8	186,1	2,9%
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	119,7	187,9	57,0%
Πρώτες ύλες	414,6	341,6	-17,6%
Καύσιμα	2.405,5	2.052,7	-14,7%
Βιομηχανικά προϊόντα	3.672,8	3.800,4	3,5%
Χημικά	989,3	1.160,7	17,3%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	1.261,4	1.282,7	1,7%
Μηχανήματα	731,6	716,8	-2,0%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	690,4	640,2	-7,3%
Άλλα	113,5	121,4	7,0%
Σύνολο	8.007,0	7.982,0	-0,3%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	5.601,5	5.929,3	5,9%

Πρόσθετη ανάλυση:	Ιαν - Δεκ		%Δ
	2018	2019	
Μεταποιημένα προϊόντα	19.011,4	20.066,1	5,5%
εκ των οποίων: τρόφιμα/ποτά	3.557,6	3.375,0	-5,1%
Πρώτες ύλες & ακατέργαστα	3.328,0	3.505,3	5,3%
εκ των οποίων: αγροτικά	1.967,6	2.060,6	4,7%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	22.339,4	23.571,4	5,5%
Καύσιμα	11.132,2	10.263,5	-7,8%
Σύνολο	33.471,6	33.834,9	1,1%

ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ
(ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Μαρ. 2020)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
(ΣΕΤΕ, Φεβ. 2020)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€325 δισ.
69% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€61 δισ.
51% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€66 δισ.
46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€4,0 δισ.**
41% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

197.000
10% συνόλου
ασφαλισμένων
στον ΕΦΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,9 δισ.
18% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
23% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€1,1 δισ.
27% συνόλου****

* 21.075 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2017 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Πηγή: ICAP, Hellstat, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

**ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών**

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
Τ: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

**SEV Hellenic Federation
of Enterprises**

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
Τ: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

**ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ**

